

(Valokuvataiteilijoiden Liitto ry vastaanottanut 10.2.2011)

Avoin kirje Taiteen keskustoimikunnalle

Taiteen keskustoimikunta (TKT) tiedotti 28.1.2011 päätöksestään lakkauttaa mediataidejaosto ja siirtää sen toimialaan kuuluvat asiat valtion valokuvataidetoimikunnan hoidettaviksi. Samassa yhteydessä lakkautettiin muutkin jaostot monikulttuurisuusjaostoa lukuunottamatta. Päätöksestä jätettiin eräviä mielipiteitä.

Keskustoimikunnan puheenjohtajan Leif Jakobssonin antaman lausunnon perusteella uudistus takaa ”nykyistä paremmin hakijoiden tasapuolisen kohtelun”. Olemme Jakobssonin kanssa täysin eri mieltä.

TKT perustelee muutosta tulokulmasta, jonka taiteen kenttä jo tyrmäsi ja johon osaltaan TKT:n uudistamista koskeva lakiesitys kaatui viime syksynä. Nimittäin ottaessaan kantaa lakiesitykseen Taiteen edistämiskeskuksesta taiteen kenttä totesi laajalla rintamalla, että toimikuntien yhdistäminen johtaisi vertaisarvioinnin periaatteen heikentymiseen, joka puolestaan romuttaisi asiantuntemukseen perustuvan ja päätösten laadun takaavan päätöksenteon. Vaikuttaa siltä, että kun lakiesitys viime syksynä kumoutui, uudistusta yritetään nyt viedä läpi TKT:n sisäisin hallinnollisin manööverein. Tästä kertoo sekin, että käytännössä esitys valmisteltiin kuulematta niitä, joita asia varsinaisesti koskee. Päätöksessä ei myöskään millään tavalla valaista kummankaan taiteenalan rahoituksen turvaamista ja kehittämistä.

Kehitys, jossa lakia muutettaisiin siten, että valokuvataidetoimikunta ja siitä erillinen mediataiteen jaosto muuttuu yhdeksi valokuva- ja mediataidetoimikunnaksi, on edellisen valossa käsittämätön. Me mediataiteen ja valokuvataiteen edustajat haluammekin nyt kysyä, millaista on sellainen hallinnollinen tasapuolisuus, jossa joiltakin taiteen aloilta vähennetään mahdollisuuksia ja toimikunnista kavennetaan asiantuntijuutta? Pyrkimys ei voi perustua edes taloudellisille pemuksille, koska luottamustoimiperiaatteella toimiva asiantuntijaelin on halvin mahdollinen päätöksentekosysteemi.

Uudistuspäätös on kärkevässä ristiriidassa myös asiaan perehtyneen TKT:n asettaman kehittämistyöryhmän esityksen kanssa. Työryhmän laatimassa huolellisessa selvityksessä ja esityksessä todetaan, että ”työryhmä ei näe käytännössä mahdollisena toteuttaa muutoksia vuoden 2011 alusta. [...] Tämä tarkoittaisi tällä toimikaudella jatkamista nykyisellä jaostorakenteella, kuitenkin niin, että sen asiantuntemusta nykyisestään lisätään.” TKT:n päätöksessä työryhmän esitys sivuutettiin. TKT ei myöskään ratkaissut päätöksestä aiheutuvia käytännön kysymyksiä ennen päätöksen voimaantuloa. On syytä epäillä, että uudistuksen takana on tarkoitusperiä, jotka eivät liity taiteen toimintaedellytysten parantamiseen.

Mediataiteilijat ja valokuvataiteilijat ihmettelevät, mikä vimma TKT:llä ja Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on tehdä päätöksiä, joita ei ole harkittu ajatusta pidemmälle ja joita taiteen kenttä systemaattisesti vastustaa?

TKT:n päätöstä ja sen ”perusteluja” heijastellen näemme, että kehityksen pitäisi olla täysin päinvastaista ja noudattaa niitä linjauksia, joita TKT selvityksessään mediataiteen osalta kaavaili 2000-luvun alkupuolella. Mediataide on luonteeltaan monitaiteista eikä se luontevasti sijoitu mihinkään olemassa olevaan toimikuntaan. Mediataiteella pitäisi olla

oma mediataidetoimikunta, joka takaisi kansainvälisestikin menestyvän ja kasvavan taiteenalan kehittymisen. Myös valokuvataidetoimikunta pitäisi säilyttää nykyisenlaisena korkeatasoisena erityisesti valokuvaan keskittyneenä asiantuntijaelimenä. Tällainen kehitys takaisi paitsi kyseisten taiteenalojen elinvoimaisen kehittymisen, myös todellisen asiantuntijuuteen ja vertaisarviointiin perustuvan oikeudenmukaisen päätöksenteon, joka olisi konkreettista, ei fraasitasaista sanastelua.

Mielestämme taidehallinnon tulisi vastata taiteen ja taidekentän tilaa – ei toisinpäin. Asioiden valmistelun, päätöksenteon ja hyvän hallinnoinnin tulisi perustua avoimelle keskustelulle. Tämänkin asian valmisteluvaiheessa olisi ollut korrektia ja hyvän hallintotavan mukaista kuulla niitä tahoja, joiden toimintaolosuhteisiin uudistus vaikuttaa. TKT:n päätös olisi pikaisesti kumottava, jotta mediataiteen ja valokuvataiteen toimintaedellytykset Suomessa säilyisivät vastaisuudessakin.

Juha Huuskonen, taiteilija, mediataidejaoston jäsen 2010
Rita Jokiranta, valokuva- ja videotaiteilija, mediataidejaoston pj 2010
Tapio Mäkelä, mediataiteilija, tutkija
Elena Näsänen, kuvataiteilija
Harri Pälviranta, valokuvataiteilija, valokuvataidetoimikunnan jäsen
Hannele Romppanen, mediataiteilija, MUU ry:n puheenjohtaja
Kari Soinio, valokuvataiteilija